KAUPPAKAMARI

LAUSUNTO
9.6.2020

Eduskunnan verojaosto

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI ARVONLISÄVEROLAIN VÄLIAIKAISESTA MUUTTAMISESTA (HE 89/2020 VP)

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto on pyytänyt Keskuskauppakamarilta kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä HE 89/2020 vp. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi arvonlisäverolakia väliaikaisesti siten, että covid-19-tartunnan estämisessä, testaamisessa ja hoitamisessa käytettävien tavaroiden kotimaiset myynnit ja muista jäsenvaltioista tapahtuvat yhteisöhankinnat säädettäisiin verottomiksi. Näitä myyntejä varten tehtyihin hankintoihin sisältyvä vero saataisiin vähentää, eli kyse olisi nollaverokannasta. Ehdotus liittyy pääministeri Sanna Marinin hallituksen toimiin, joilla helpotetaan koronavirusepidemian torjuntaa. Esityksen tavoitteena on poistaa komission 3.4.2020 antamasta päätöksestä ja arvonlisäverotusta koskevista säännöksistä johtuva covid-19-taudin vuoksi tarvittavien tavaroiden kotimaisia myyntejä ja EU-alueen yhteisöhankintoja koskeva neutraalisuusongelma.

Lausun Keskuskauppakamarin asiantuntijana kunnioittavasti asiassa seuraavaa.

Ehdotettu väliaikainen arvonlisäverottomuus koronapandemian estämiseen, testaamiseen ja hoitamiseen liittyvien tavaroiden kotimaisiin myynteihin ja EU-alueen yhteisöhankintoihin on perusteltu, sillä se korjaa esityksen tavoitteiden mukaisesti komission päätöksestä ja arvonlisäverotusta koskevista säännöksistä aiheutunutta epäneutraalia arvonlisäverokohtelua.

Arvonlisäverottomuus yksityisten toimijoiden tuottamissa sote-palveluissa

Lakiehdotuksen taustalla olevan Euroopan komission 3.4.2020 antaman päätöksen 1 artiklan c) -kohdassa säädetään edellytykseksi tavaroiden verottomuudelle, että *tavarat tuodaan vapaaseen liikkeeseen luovutusta varten valtiollisten toimijoiden, kuten valtion elinten, julkisyhteisöjen ja muiden julkisoikeudellisten laitosten toimesta tai puolesta taikka jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten hyväksymien organisaatioiden toimesta tai puolesta.*

Hallituksen esityksen sivulla 6 viitataan komission antamaan tietoon, jonka mukaan yksityiset toimijat, jotka tuottavat julkisia terveydenhoitopalveluja esimerkiksi kunnan terveydenhoitopalvelujen kokonaisulkoistuksen kautta, voisivat rinnastua komission päätöksessä tarkoitettuihin muihin julkisoikeudellisiin laitoksiin. Samassa yhteydessä todetaan, että vapautus ei kattaisi yksityisten toimijoiden tuottamaa yksityistä terveydenhoitoa. Hallituksen esityksestä ei käy ilmi, perustuuko jälkimmäinen soveltamisalaa koskeva rajaus komissiolta saatuun tietoon.

Yksityisessä terveydenhoidossa tapahtuvan koronaviruksen leviämisen torjunnan ja testauksen jättämistä arvonlisäverottomuuden ulkopuolelle ei ole esityksessä perusteltu, vaikka kyseessä on merkittävä soveltamisalan rajaus. Koska yksityisiltä terveydenhuollon toimijoilta edellytetään aina viranomaisilta haettavaa toimilupaa, niitä voitaneen pitää komission päätöksessä tarkoitettuina jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten hyväksyminä organisaatioina. Näin ollen komission päätös ei rajaisi yksityisiä toimijoita soveltamisalan ulkopuolelle.

Soveltamisalaan ehdotettu rajaus kohtelisi eri toimijoita epäneutraalisti. Esimerkiksi koronavirustestausta voidaan järjestää osana työterveyspalveluita, joita tuottavat niin yksityiset toimijat kuin kunnatkin, ja henkilökunnan suojaaminen tartunnoilta työterveyspalveluissa on tärkeää tuottajasta riippumatta. Mikäli verottomuus koskisi ainoastaan julkisesti tuotettuja palveluita, muodostaisi tämä neutraliteettiongelman eri toimijoiden tuottamien työterveyspalveluiden välillä.

Yksityisten toimijoiden arvonlisäverottomuuden rajaaminen kokonaisulkoistuksiin aiheuttaisi manuaalisia oikaisuja yritysten arvonlisäverotukseen. Koronatuotteita jaetaan niin yksityisvastaanotoille, työterveydenhuoltoon kuin ulkoistuskohteisiinkin usein keskitetystä varastosta, johon ne tilataan eri kokoisina tilauserinä useilta toimittajilta. Jos ehdotettua verottomuutta voitaisiin soveltaa vain osaan tuotteista, olisi tuotteet kohdistettava manuaalisesti ja osittain jälkikäteen verottomaan ja verolliseen toimintaan. On epäselvää, missä määrin yksittäisten tuotteiden tosiasiallisen käyttötilanteen jäljittäminen jälkikäteen olisi tehokasta resurssien käyttöä tai edes mahdollista sellaisten yksityisten toimijoiden osalta, jotka ovat torjuneet koronaviruksen leviämistä sekä verottomaksi että verolliseksi esitetyn toiminnan yhteydessä.

Koronavirustartunnan ehkäisemisessä, testaamisessa ja hoitamisessa käytetyillä tavaroilla pyritään rajoittamaan pandemian leviämistä ja suojaamaan ihmisiä riippumatta siitä, hakeutuvatko virukselle mahdollisesti altistuneet henkilöt hoitoon yksityiselle vai julkiselle sektorille. Komission ja hallituksen koronaviruspandemian torjuntaan liittyvien tavoitteiden, arvonlisäverotuksen neutraliteetin, komission päätöksen soveltamisalan ja esitetyistä rajauksista koituvan manuaalisen työn perusteella katson, että nyt esitettyä tavaroiden arvonlisäverottomuutta olisi perusteltua soveltaa ehdotettua laajemmin niihin yksityisiin toimijoihin, jotka harjoittavat sote-palveluita viranomaisten hyväksynnän ja valvonnan alla.

Jos esitys hyväksyttäisiin tällaisenaan, Verohallinnon tulisi välittömästi ohjeistaa toimijoita niistä hyväksyttävistä käytännöistä, joilla keskitetysti hankitut tavarat voitaisiin osin taannehtivasti kohdistaa verottomaan ja verolliseen toimintaan.

Yleishyödyllisten yhteisöjen hankkimien tavaroiden arvonlisäverottomuus

Hallituksen esityksen mukaan veroa ei suoritettaisi covid19-taudin vuoksi tarvittavien tavaroiden myynnistä eikä yhteisöhankinnasta, jos ostajana olisi arvonlisäverolain 4 §:ssä tarkoitettu yleishyödyllinen yhteisö. Hallituksen esityksestä ja ehdotetun säännöksen sanamuodosta jää epäselväksi, onko soveltamisalaa tältä osin tarkoitus laajentaa komission päätöksen mukaisesta soveltamisalasta siten, että koronapandemian torjumiseksi hankittujen tavaroiden arvonlisäverottomuus kattaisi myös sellaiset yleishyödylliset yhteisöt, jotka eivät tuota sote-palveluita viranomaisten hyväksynnän ja valvonnan alaisina, mutta jotka hankkisivat säännöksessä tarkoitettuja tavaroita esimerkiksi henkilökunnalleen koronaviruksen leviämisen torjumiseksi.

Yleishyödyllisen yhteisön ostamien tavaroiden arvonlisäverottomuuden soveltamisalaa tulisi mietinnössä selventää muiden kuin sote-palveluita tuottavien yleishyödyllisten yhteisöjen osalta.

KESKUSKAUPPAKAMARI

Emmiliina Kujanpää
Johtava veroasiantuntija